

SEMINAR: INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE I NOVINARSTVO

Dubrovnik, 26.- 29. svibnja 1999.

Edin Zvizdić
Muzejski dokumentacijski centar
Zagreb

Od 26. do 29. svibnja, u Dubrovniku je održan međunarodni seminar "Informativne tehnologije i novinarstvo" (www.fpzg.hr/itn) koji se bavio problemom razumijevanja weba kao medija i specifičnostima web novinarstva.

Osnovna razlika između web novinarstva i klasičnoga novinarstva sastoji se u korištenju interaktivnosti weba i mogućnosti nudi personaliziranih informacija. Na žalost, web novinarstvo još uvijek ne uvažava tu činjenicu, nastavljajući se oslanjati na principe komunikacije tradicionalnih medija. Najčešće se informacije samo postavljaju na web, rjeđe su dobro dizajnirane i razumljive, a vrlo rijetko njihova struktura, organizacija i prezentacija razumije i prati logiku weba.

Personalizacija informacija očituje se u dobivanju samo onih podataka koji nas zanimaju (ili koji nas više zanimaju). Više nije potrebno "kopati po Internetu" već je moguće "pretplatiti" se na "kanale" velikih svjetskih kuća, ili novina i tako dobivati već "filtrirane" informacije u okvir našeg browsera, a najčešće je to besplatno. Osim vremena i bolje/veće informiranosti time se štedi "bandwidth," što i drugima pruža priliku boljeg i potpunijeg informiranja. Već sad je moguće pratiti samo određenu vrstu vijesti iz velikog broja izvora. Ako ste zainteresirani za sport, moguće je pretplatiti se (ne radi se o plaćanju, nego je najčešće dovoljno jednostavno upisati svoje mrežne podatke u registracijski formular) na praćenje svih sportskih događanja ili samo pojedinog sporta. Ništa ne sprečava Europljanina da prati NBA ili NHL s jednakom ažurnošću kao i Amerikanac.

A interaktivnost? Vrlo su rijetke novine ili općenito mediji koji stavljaju naglasak na dnevni kontakt sa svojim korisnicima. Na Mreži to je normalno. Reakcije čitatelja na pojedini tekst najčešće se objavljuju u posebno predviđenom prostoru na kraju članka. Ponekad je interesantnije čitati reakcije nego sam članak, naročito ako se u raspravu uključi neko poznato/priznato ime na području koje članak obrađuje. Neke interaktivne publikacije imaju praksu provođenja anketa putem weba, a rezultati se negdje mogu odmah i vidjeti kao dio članka. Što se tiče mrežne interaktivnosti, to područje je tek načeto i pravi razvoj se očekuje s daljnjim razvojem mrežnih aplikacija i poboljšanjem veza s bazama podataka.

Transformacija "medija na webu" u "web novinarstvo" je relativno spora te zbog toga ostaje na marginama novinarstva. Web novinarstvo još nije našlo svoj položaj na tržištu unatoč tome što se broj potencijalnih korisnika mjeri milijunima. Također se govorilo i o procesu personalizacije mass medija, a razmatrani su i preduvjeti novog načina komuniciranja. Prva informativna kriza javila se sredinom stoljeća i riješena je razvojem metoda za pretraživanje tiskane riječi. Danas se susrećemo s problemom pretrage netekstualnih informacija (npr. slike, crteži, zvuk, video itd.) koje su u pravilu opisane riječima (na raznim jezicima) čime nije omogućena prirodna veza čimbenika i sadržaja informacije. Rješavanje ovog problema trebalo bi omogućiti bolji pristup sadržaju, koji postojećim načinima opisivanja nije dostupan i omogućiti prelaz s tiskane dokumentacije na mjesto gdje informacija nastaje. Novi navigacijski alati cyber prostora u potpunosti će promijeniti pristup sadržaju, a pretražna sučelja ponudit će nove principe pretraživanja zasnovane na novoj strukturi i arhitekturi informacije.

Na seminaru je prezentirano nekoliko interesantnih pokušaja rješavanja problema s kojima se novinari i urednici susreću svakodnevno. Čest je slučaj da urednik dobije tekst bez ilustracija. Taj problem pokušala je riješiti HINA. Prezentiran je foto arhiv HINA-e, rezultat višegodišnjeg arhiviranja fotografija, snimljenih od strane FAH-HINA ili dobivenih razmjenom s drugim agencijama. Kategorizacija fotografija vrši se po UDK, primjenjivo na HINU (kategorije, naslov, zemlja), a baza podataka dopunjava se dnevno. Baza je podijeljena na fotografije (događaji i portreti), slike (zastave i mape) i grafikone. Korištenje se naplaćuje samo ukoliko se sadržaj koristi u komercijalne svrhe. Fotografije su integralni dio HINA-ine baze *Eva*, dostupne preko weba na adresi www.hina.hr.

Muzejski dokumentacijski centar (www.mdc.hr) na seminaru se predstavio projektom "MDC pool", pokrenutim početkom 1999. godine. Osnovna ideja projekta je formiranje centralnog informativnog mjesta, gdje bi članovi predstavljali svoju aktivnost i time poboljšali komunikaciju, kako unutar muzejske zajednice tako i prema javnosti. Objavljene vijesti dijele se u pet kategorija: izložbe, izdavačka djelatnost, događanja, seminari i ostalo, a struktura vijesti je promjenjiva u ovisnosti o kategoriji. Vijesti, osim tekstualnog dijela, mogu sadržavati i sliku, a također je omogućeno postavljanje hiperlinkova na povezana mrežna odredišta. Pri unosu vijesti predviđeno je povezivanje s ostalim kategorijama unutar MDC poola, tj. moguće je povezati novoizšla knjigu i izložbu ili događanje i seminar. Priprema i redakcija vijesti obavlja se u muzeju, a na server postavlja putem Interneta, tj. iz prostorija muzeja/člana. MDC je u mogućnosti administrirati pa ponekad čak i naknadno intervenirati u već

objavljenu vijest. Tehnološko rješenje omogućava članovima poola samostalno postavljanje vijesti jednostavnim web sučeljem a zasnovano je na Windows NT platformi i ASP (Active Server Pages) tehnologiji. Uz navedeno, projekt ima i "popratne efekte" a samo jedan od važnijih je stvaranje baze podataka muzejskih aktivnosti, tj. na jednom je mjestu moguće vidjeti sva prijavljena događanja i to birajući po nekoliko kriterija (ustanova, vrijeme, kategorija) pojedinačno ili po više njih odjedanput. Kao "popratni efekt" nije zanemarivo ni upoznavanje muzejskih djelatnika s novim tehnologijama i Internetom, te učenje služenja s mrežnim resursima koje mogu koristiti u svakodnevnom radu. Zasad je u pool uključeno sedam, a aktivno djeluje pet muzeja.

U sklopu seminara održana je i dvodnevna radionica koja se bavila pisanjem i pripremom tekstova za web, te uređivanjem i oblikovanjem web izdanja. Radionicu je vodio Ervin Šilić, direktor tvrtke *Novena*, jedne od rijetkih dizajnerskih kuća orijentiranih na web dizajn. U radionicu se dobro uklopilo predavanje Ace Dmitrovića s Fakulteta političkih znanosti, u kojem je demonstriran razvoj web korisničkog sučelja za editiranje i pretraživanje baza podataka. Pri izradi ogleadne baze objašnjena je razlika između standardnog i web modela baze podataka, kao i razlika u konceptu pisanja aplikacije (server/klijent arhitektura).

Zadnjeg dana seminara dodijeljena je nagrada "Croatian Interactive Publishing Award" web siteu www.moderna-vremena.hr, a poruka seminara bila bi da bit novinarstva ostaje ista, neovisna o vrsti medija. Web novinarstvo mora preuzeti kompletno znanje, zakonitosti i trikove tradicionalnog novinarstva iz jednostavnog razloga što je umijeće kazivanja priče ostalo isto od Cicerona do danas. Mijenjaju se samo vremena.